
11. Odpoveď ministra práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky J. Richtera na interpeláciu podpredsedníčky Národnej rady Slovenskej republiky E. Jurinovej podanú 27. marca 2013 vo veci problematiky postupov a aplikácie poznatkov z prípadu firmy Slotex

Ján Richter

minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky

SEKRETARIÁT PREDSEDU NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY		
Dátum zaevidovania: 06-05-2013		
Číslo spisu: PREJ-328/2013		
Listy: 1/-	Prílohy: 1/6	
RZ	ZH	LU

Bratislava 29. apríla 2013

Číslo: 4920/2013-M_OPVA-15625

Vážená pani podpredsedníčka Národnej rady SR,

v súvislosti s Vašou interpeláciou vo veci vývoja situácie okolo kauzy spoločnosti SLOTEX Vám k položeným otázkam uvádzam nasledovné:

- *Akým spôsobom boli zapracované pripomienky a odporúčania Verejného ochrancu práv voči Inšpektorátu práce Prešov? Došlo k vydaniu upresňujúceho usmernenia na konanie inšpektorov práce v takýchto prípadoch? Ak nie, kedy tak plánujete urobiť?*

Národný inšpektorát práce a dotknutý Inšpektorát práce Prešov sa podrobne a dôsledne zaoberali postupom pri výkone inšpekcie práce v spoločnosti SLOTEX Fashion, s.r.o. Vranov nad Topľou, ako aj Správou verejnej obhajkyne práv o výsledku prieskumu činnosti orgánov verejnej správy a verejnej moci.

Problém v spoločnosti SLOTEX Fashion, s.r.o. Vranov nad Topľou bol prerokovaný na porade generálneho riaditeľa Národného inšpektorátu práce. Na vzniknutú situáciu Národný inšpektorát práce reagoval vypracovaním usmernenia pre všetky inšpektoráty práce. Cieľom usmernenia bolo zabezpečiť efektívny postup v prípadoch, keď sú pri výkone inšpekcie práce zistené také porušenia práv zamestnancov, akým je nevyplatenie miezd zo strany zamestnávateľa, a zamestnávateľ v určenej lehote zistené nedostatky neodstráni, resp. neposkytuje potrebnú súčinnosť. Účelom usmernenia bolo zároveň zabezpečiť jednotný postup orgánov inšpekcie práce, pričom inšpektorátom práce bolo uložené postupovať bezodkladne a bez zbytočných prieťahov v záujme zabezpečenia práv zamestnancov.

Súčasne boli všetky inšpektoráty práce upozomené na striktné dodržiavanie povinnosti vyplývajúcej z § 7 ods. 10 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorej je inšpektorát práce povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti zistené pri výkone inšpekcie práce, ktoré nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin.

Na správu verejnej ochrany práv o výsledku prieskumu činnosti orgánov verejnej správy a verejnej moci Národný inšpektorát práce odpovedal listom zo dňa 8. februára 2013, ktorým o prijatých opatreniach informoval Janu Dubovcovú, verejnú ochrankyne práv. Zároveň sa 19. marca 2013 uskutočnilo pracovné stretnutie verejnej ochrany práv a vedenia Národného inšpektorátu práce, na ktorom sa prerokovala kauza SLOTEX Fashion, s.r.o., pričom sa postup pri výkone inšpekcie práce vyhodnotil ako správny. O postupe výkonu inšpekcie práce a výsledkoch šetrenia celého prípadu bolo listom zo dňa 7. februára 2013 informované aj Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

- *Akým spôsobom bolo podporené prenesenie dobrej praxe z činnosti Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou do činností ďalších úradov práce, sociálnych vecí a rodiny?*

Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou evidoval po štrajku 180 zamestnancov, z ktorých sa 77 zamestnalo. Z tohto počtu 40 pracuje na dohodu o vykonaní práce alebo na dohodu o pracovnej činnosti a 37 bolo zaradených do riadneho pracovného pomeru, z toho 30 osôb vo firme M.I.S. Slovakia s. r. o. Vranov nad Topľou s nástupom od 1. marca 2013. Predmetom činnosti spoločnosti M.I.S. Slovakia s. r. o. je textilná výroba, preto sa na pôde Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou uskutočnilo niekoľko rokovaní s vedením tejto firmy za účelom postupného zamestnávania bývalých zamestnancov spoločnosti Slotex.

V predmetnej záležitosti sa tiež uskutočnilo pracovné stretnutie manažérov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou a Sociálnej poisťovne. Zástupcovia oboch inštitúcií sa dohodli na priebežnej vzájomnej komunikácii a kooperácii za účelom eliminácie podobných situácií. Dohodli sa na monitorovaní situácie na trhu práce i situácie v plnení odvodových povinností zamestnávateľov zamestnancami Sociálnej poisťovne a následnom bezodkladnom odovzdávaní informácií o dlžníkoch zamestnancom úradu práce, sociálnych vecí a rodiny za účelom skorého podchytenia prípadnej vzniknutej negatívnej situácie a operatívneho riešenia takejto situácie v súlade so zákonom.

Postup Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Vranov nad Topľou bol prezentovaný na porade riaditeľov úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v dňoch 21. a 22. januára 2013 s odporúčením obdobnej spolupráce so Sociálnou poisťovňou pre všetky úrady práce, sociálnych vecí a rodiny.

- *Aké boli podniknuté kroky na nápravu nedostačujúceho konania Sociálnej poisťovne? Prijali ste nejaký predpis, ktorý by jasne definoval, kedy má Sociálna poisťovňa zasiahnuť a dožadovať sa svojich práv prostredníctvom podania návrhu na konkurz?*

Sociálna poisťovňa ako verejno-právna inštitúcia, ktorej pôsobnosť upravuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon“) postupovala v zmysle tohto zákona. Pohľadávky na sociálnom poistení evidované voči spoločnosti SLOTEX Fashion, s. r. o., Vranov nad Topľou Sociálna poisťovňa v súlade s § 144

a 148 zákona, ako aj v súlade s vnútornými predpismi predpísala a uplatnila na mandátnu správu a na exekúciu. Súhne bolo podaných 23 exekučných návrhov v celkovej sume 967 943,56 Eur. Z toho tri exekučné konania boli vymožené v plnej výške, celkovo bolo uhradené v rámci exekučných konaní 228 908,57 Eur. Dlužník sa na pobočke informoval o splátkovom kalendári, ktorý môže Sociálna poisťovňa poskytnúť po splnení podmienok uvedených v § 146 zákona. Vzhľadom k tomu, že žiadosť o splátkový kalendár nepodal, nemala pobočka inú možnosť, len pokračovať v exekučnom vymáhaní pohľadávok v zmysle nastaveného procesu vymáhania pohľadávok.

V zmysle §148 zákona prvoradou úlohou Sociálnej poisťovne je pohľadávky vymáhať, čo aj realizovala. Vyhlásenie konkurzu znamená ukončenie procesu vymáhania, konkurz smeruje k zániku spoločnosti, a tým aj k zániku pracovných miest a k zvyšovaniu nezamestnanosti. Práve z dôvodu negatívnych dopadov na nezamestnanosť je potrebné citlivo zvažovať, či je nevyhnutné použiť paušálne v každom prípade neplatenia poistného tento inštitút. Obdobne Sociálna poisťovňa postupovala aj v tomto prípade. Už v priebehu roka 2011 Sociálna poisťovňa vyvíjala aktivity k podaniu návrhu na vyhlásenie konkurzu a rokovala aj s daňovým úradom o spoločnom postupe. Taktiež rokovala so zástupcami úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorí požiadali Sociálnu poisťovňu o hľadanie iného spôsobu uspokojenia pohľadávok, pretože vyhlásením konkurzu by sa 270 zamestnancov firmy pripravilo o prácu, čím by sa nezamestnanosť v regióne zvýšila o 1% a viac by si prácu nenašli. Postup vo vymáhaní bol spojený aj s podaním trestných oznámení, ktoré mali mať represívny účinok vo vzťahu k štatutárnemu orgánu, a tým mali spoluzabezpečiť úhradu pohľadávok.

Podanie návrhu na konkurz má negatívny dopad na pohľadávky Sociálnej poisťovne, pretože sa všetky exekučné konania prerušia, zvýšia sa pohľadávky Sociálnej poisťovne o vyplatené garančné dávky, potenciálne príjmy aj v prípade vyhlásenia konkurzu, kde existuje úpadcov majetok, už Sociálna poisťovňa neinkasuje, pretože dochádza k postúpeniu pohľadávok spoločnosti Slovenská konsolidačná, a.s., čím vždy vzniká výpadok na príjmoch Sociálnej poisťovne. Z tohto dôvodu sa nedá v plnom slova zmysle použiť výraz „dožadovať sa svojich práv“, skôr ide len o zamedzenie nárastu pohľadávok na bežnom poistnom a o zabezpečenie výplaty garančných dávok zamestnancom úpadcu, ktorým neboli vyplatené mzdy.

- *Aké ďalšie kroky ste podnikli, alebo plánujete podniknúť na zabránenie opakovania sa tejto situácie?*

Na decembrovom zasadnutí Dozornej rady Sociálnej poisťovne bol schválený materiál Návrh systému práce s pohľadávkami, ktorý bol základom na zmenu vnútorných predpisov Sociálnej poisťovne upravujúcich postupy pri vymáhaní pohľadávok. Dodatkom č.1 k príkazu generálneho riaditeľa č. 18/2012, ktorým sa stanovuje postup organizačných zložiek Sociálnej poisťovne pri uplatňovaní pohľadávok v konkurze a reštrukturalizácii podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii, sa upravil podrobný postup pobočiek Sociálnej poisťovne pri iniciovaní podávania návrhu na vyhlásenie konkurzu za účelom zamedzenia nárastu pohľadávok na poistnom.

Z dôvodu zintenzívnenia prác s pohľadávkami generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne uložil úlohu č. 169/41/12 predkladať zoznam zamestnávateľov s nezaplateným poistným prevyšujúcim 100 000 Eur. Úlohou č. 174/42/12 bola zavedená povinnosť pravidelne mesačne monitorovať zamestnávateľov, ktorých nezaplatené poistné prevyšuje 50 000 Eur a fyzické osoby s nezaplateným poistným prevyšujúcim 10 000 Eur. Na základe úlohy č. 09/02/13 sa pravidelne mesačne vypracúva analýza pohľadávok v členení na pobočky. Pri plnení stanovených úloh sa pobočky aktívne zaoberajú novovznikajúcimi pohľadávkami, sú nútené hľadať riešenia na elimináciu nárastu a zvýšenie úspešnosti vymáhania pohľadávok.

Sociálna poisťovňa v rámci svojej pôsobnosti nevie ovplyvniť, aby k situáciám podobným ako bola v SLOTEX Fashion, s.r.o. zabránila. Hlavným problémom v tejto spoločnosti bolo nevyplácanie miezd a nečinnosť štatutárneho orgánu, ktorý neplnil základné povinnosti vyplývajúce mu zo Zákonníka práce, zo zákona o konkurze a reštrukturalizácii, zo zákona o sociálnom poistení ani pod hrozbou trestnoprávných sankcií. Skutočnosť, aby nezakladali firmy ľudia nerešpektujúci právne predpisy Slovenskej republiky nevie Sociálna poisťovňa ovplyvniť ani zabrániť podobným situáciám. Preto každý deň hrozí na Slovensku nevyplácanie miezd zamestnávateľmi, a tiež hrozia konkurzy, ktoré pripravia o pracovné miesta stovky zamestnancov. Tomuto nezabránia žiadne opatrenia týkajúce sa činnosti Sociálnej poisťovne, tá môže svojou činnosťou len zmierniť následky takéhoto správania sa na fyzické osoby – občanov.

Inšpektoráty práce boli metodicky usmernené, ako postupovať v podobných prípadoch s cieľom zabrániť opakovaniu situácie, aká nastala v SLOTEX Fashion, s.r.o. V rámci výkonu inšpekcie práce inšpektoráty práce v súčasnosti kontinuálne monitorujú situáciu v záujme predchádzania takých prípadov a zabezpečenia čo najefektívnejšieho postupu orgánov inšpekcie práce v rámci zákonných kompetencií.

- *Okrem prípadov Slotex, ste si vedomý iných prípadov, kedy došlo, alebo v blízkej budúcnosti hrozia podobné problémy ako v súvislosti s firmou Slotex?*

V ostatnom období bol zaznamenaný len jeden podobný prípad – opakovane v Prešovskom kraji. Jedná sa o spoločnosť TWISTA spol. s r.o. Humenné, ktorá sa zaoberala úpravou a spriadaním textilných vlákien a výrobou textilného tovaru, kde pracovalo približne sto zamestnancov.

Predmetom výkonu inšpekcie práce v novembri 2012 bolo nevyplatenia mzdy a náhrady mzdy pri prekážkach v práci za mesiac september 2012. Mzda, náhrady mzdy pri prekážkach v práci na strane zamestnávateľa a iné zložky mzdy boli zamestnancom vyplatené v omeškaní 25. októbra 2012 počas výkonu inšpekcie práce.

V januári a februári 2013 Inšpektorát práce Prešov priebežne monitoroval situáciu v spoločnosti TWISTA. Dňa 4. marca 2013 začal v tejto spoločnosti ďalší výkon inšpekcie práce vo veci nevyplatenia náhrady mzdy pri prekážkach v práci za mesiac január 2013 a neodsúhlasenia dohody na poskytovanie náhrady mzdy vo výške 60% priemerného zárobku zo strany zástupcov zamestnancov. Výkonom inšpekcie práce bolo zistené

nevyplatenie náhrady mzdy pri prekážkach v práci na strane zamestnávateľa TWISTA Humenné za mesiac január 2013.

V súčasnosti výkon inšpekcie práce ešte nie je ukončený, nakoľko dňa 12. marca 2013 uplynul aj výplatný termín určený podľa Kolektívnej zmluvy spoločnosti TWISTA Humenné na výplatu mzdy za mesiac február 2013, preto pri výkone inšpekcie práce boli žiadané aj mzdové doklady za mesiac február 2013. Predbežne možno potvrdiť nevyplatenie náhrady mzdy pri prekážkach v práci na strane zamestnávateľa TWISTA Humenné za mesiac február 2013.

V súvislosti so mzdovou a personálnou agendou a dokumentáciou, ktorá je pre spoločnosť TWISTA vedená a zabezpečovaná spoločnosťou CHEMES Humenné bolo zistené, že spoločnosť CHEMES Humenné túto dokumentáciu spracovala, a to aj napriek tomu, že ku koncu roka 2012 odstúpila od zmluvy so spoločnosťou TWISTA, a to z dôvodu neplnenia zmluvných podmienok a neuhrádzania faktúr za poskytované služby. Z uvedeného vyplýva, že spoločnosť TWISTA nedisponuje mzdovými dokladmi a zúčtovaniami náhrad mzdy za mesiac január 2013, mzdové doklady za mesiac január 2013 boli inšpektorátu práce predložené na požiadanie spoločnosťou CHEMES Humenné.

Okrem spomínaných prípadov neboli zaznamenané žiadne ďalšie, ktoré by negatívne ovplyvnili tak veľký počet zamestnancov a s takými špecifickými okolnosťami (insolventnosť firmy, vysoký počet zamestnancov, ktorým nebola poskytnutá mzda) a nepredloženie potrebných dokladov, čo výrazne sťažujú výkon inšpekcie práce.

Záverom, vážená pani podpredsedníčka, dovoľte uviesť nasledovné:

Pre zabránenie opakovaniu sa podobným situáciám je potrebné schvaľovať právne predpisy, ktoré by pomohli vylúčiť z podnikateľského prostredia subjekty nerešpektujúce právny poriadok SR a účinnými prostriedkami im zabrániť v ďalšom podnikaní. Práve z tohto dôvodu sa Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky prostredníctvom Sociálnej poisťovne chce aktívne zapojiť do Akčného plánu bola proti daňovým podvodom v roku 2012 až 2014, ktorý bol schválený uznesením vlády SR č. 235 z 31. mája 2012, v rámci ktorého sa okrem iných činností chce podieľať na vytvorení verejného ratingu, t.j. systému hodnotenia daňových subjektov, ktorý by mal postupne vylúčiť z podnikania subjekty porušujúce právne predpisy v daňovej, finančnej a sociálnej oblasti.

Zákonník práce upravuje základné práva a povinnosti zamestnancov i zamestnávateľov vrátane ochrany pracovnoprávných nárokov zamestnancov a postupu pri poškodení zamestnanca na jeho nárokoch z dôvodu porušovania pracovnoprávných predpisov zo strany zamestnávateľa.

Ak zamestnávateľ zamestnancovi nevyplatí mzdu alebo iné nárokové plnenie, ako to bolo zo strany obchodnej spoločnosti SLOTEX Fashion, s.r.o., poškodený zamestnanec má viac možností domáhať sa nápravy:

- môže svoje oprávnené nároky žiadať súdnou cestou v súlade s ustanovením § 14 Zákonníka práce, v zmysle ktorého spory medzi zamestnancom a zamestnávateľom o nároky z pracovnoprávnych vzťahov prejednávajú a rozhodujú súdy,
- v zmysle § 150 ods. 2 Zákonníka práce môže podať podnet na krajský inšpektorát práce, miestne príslušný podľa sídla zamestnávateľa; právomoci a povinnosti inšpektorátov práce, ktorý jediný je oprávnený vykonať u zamestnávateľa kontrolu dodržiavania pracovnoprávnych predpisov, upravuje zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Nevyplatenie mzdy, náhrady mzdy, cestovných náhrad, náhrady za pracovnú pohotovosť alebo náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca prípadne ich časti do 15 dní po uplynutí ich splatnosti ďalej oprávňuje zamestnanca v súlade s ustanovením § 69 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce okamžite skončiť pracovný pomer. Zamestnanec má v takom prípade nárok na náhradu mzdy v sume svojho priemerného mesačného zárobku za výpovednú dobu dvoch mesiacov.

Pre úplnosť treba dodať, že právny poriadok Slovenskej republiky upravuje aj trestnoprávnu zodpovednosť štatutárneho orgánu zamestnávateľa za nevyplatenie mzdy podľa § 214 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov; aplikácia ustanovení tohto zákona nepatrí do pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Pokiaľ ide o dávky garančného poistenia, nárok na túto dávku vzniká zamestnancovi, ak sa jeho zamestnávateľ stal platobne neschopný a nemôže uspokojiť nároky zamestnanca. Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov je na účely tohto zákona platobne neschopný, ak bol podaný návrh na vyhlásenie konkurzu podľa zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov; tento zákon však tiež nepatrí do pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

S úctou

Vážená pani
Erika Jurinová
podpredsedníčka
Národnej rady
Slovenskej republiky
B r a t i s l a v a

